

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 16:30

יציאת השבת: 17:30

י"ח טבת תשע"ח

גיליון מס' 349

שאל אביר ויגדר

שאלות ותשובות על הפרשה

עונג שבת

האמת הפשוטה

רובנו זוכרים עוד מגן הילדים שמשנה רבנו היה מגמגם. אבל למה? למה כל שנה מחדש התורה "מכריחה" אותנו להיזכר שהמנהיג הראשון שלנו לא היה נואם כיכרות כריזמטי, ובכלל לא רצה להיות מנהיג? "לא איש דברים אנכי", משה אומר בפרשה, ליד הסנה הבוער, כשהשליחות מוטלת עליו, "כי כבד פה וכבד לשון אנכי". משה אפילו מציע שאחיו אהרון יקבל את המשימה, ולבסוף מסכים ויוצא לדרך, אבל רק בצעידה משותפת, יחד עם אהרון לצידו.

חיפשתי הסבר לכך שהמנהיג הראשון שלנו הוא כזה אנטי-מנהיג. הרי במקום לפאר ולשבח את עוצמתו וגדולתו, התורה מספרת בכנות כמה היה צנוע ועניו ולא רצה כבוד. המדרש מתאר את תכונותיו עוד יותר, בפירוט יפהפה: "השם נתגלה למשה בסנה מתוך אהבה ומתוך הרחמים ומתוך הענוה ומתוך הישרות ומתוך השפלות ומתוך הצדקה ומתוך האמונה". זה מודל אידיאלי, רחוק מאוד מהמציאות של היום, אבל אולי התורה מבקשת להזכיר לנו פעם בשנה, בדור המסכים, שלא כל מה שנוצץ הוא אמיתי. שחיצוניות מרשימה לא תמיד מעידה על הפנימיות. ושגם מי שלא נראה טרנדי ואטרקטיבי, יכול להכיל אוצר אדיר בתוכו ולהוביל עם שלם מעבדות לחירות.

ואיך אנחנו מתייחסים לאנשים כאלה היום? כשילדים מתייגים היום עם בעיות קשב וריכוז, אין זו קביעה לעתיד. תסתכלו על משה רבינו ותראו אותם. ילדים שמסוגלים להפוך למנהיגים.

סיון רהב מאיר

1. **מדוע התורה מונה שוב את יעקב ובניו שהרי כבר נמנו בדתם למצרים? (א', א' רש"י)**
 אעפ"י שמנה אותם בחייהם מונה אותם שוב במיתתם כדי להודיע חיבתם שנמשלו לכוכבים שמוציאים ומכניסים במספר ובשמותם.
2. **מה השאלה המתעוררת במילים "ויוסף היה במצרים"? (א', ה' רש"י)**
 מדוע מזכירים זאת? הרי ידוע לנו שיוסף היה במצרים והוא ובניו היו בכלל ה-70 נפש.
3. **מה התירוץ לשאלה זו? (א', ה' רש"י)**
 אלא ללמדנו ולהודיענו צדקתו של יוסף, הוא יוסף הרועה את צאן אביו, הוא יוסף שהיה במצרים ונעשה מלך ועומד בצדקתו.
4. **"ויקם מלך חדש" מה אמרו רב ושמואל בעניין זה? (א', ח' רש"י)**
 אחד אמר מלך חדש ממש, ואחד אמר זה אותו מלך שהיה בזמן יוסף, אלא נתחדשו גזרותיו ועשה עצמו כאילו לא יודע את יוסף.
5. **כיצד אונקלוס מתרגם את המילים "ערי מסכנות" שבנו בני? (א', י"א תרגום אונקלוס)**
 ערי מסכנות אלו בתי אוצרות לפרעה, ושתי הערים הן פיתום ורעמסס, שעשו אותן חזקות ובצורות לאוצר.
6. **מהי עבודת פרך?**
7. **מי הן המיילדות ומדוע נקראו כך? (א', ט"ו רש"י)**
 המיילדות הן שפרה שזוהי יוכבד שהיתה משפרת את הולד ע"י שהיתה מטפלת בו. פועה זו מרים, שהיתה פועה ומדברת עם הולד ומפייסת אותו כשבכה.
8. **מה היתה הגזרה הראשונה שגזר פרעה ומדוע? (א', ט"ז רש"י)**
 פרעה גזר על המיילדות שכל בן היילוד והמיתן אותו וכל הבת תחיון, כי איצטגנינו ראו בכוכבים שעתיד להוולד בן שיושיע את ישראל.
9. **מה השכר שקיבלו יוכבד ומרים על שיראו את האלוקים ולא עשו כדברי מלך מצרים להמית הבנים? (א', כ"א רש"י)**
 היה "ויעש להם בתים", בתי כהונה ולויה מיוכבד שהם אהרון ומשה ובתי מלכות-ממרים.
10. **כשנולד משה, יוכבד הצפינה אותו שלושה חודשים ולא יכלה עוד הצפינו-מדוע? (ב', ג' רש"י)**
 כי משה נולד אחרי שישה חודשים ויום אחד מאז שעמרם החזיר אותה בליקוחים שניים, ופרעה ספר תשעה חודשים וידע שהיא צריכה ללדת ולכן בדק אחריה.
11. **במה ציפתה יוכבד את התיבה שבה שמה את משה? (ב', ג' רש"י)**

לחפש תמיד כף זכות

באחד הערבים מסר האדמו"ר מגור בעל ה"פני מנחם" שיעור במסכת אבות. כשהגיע למשנה "הו' דן את כל האדם לכף זכות" (א, ו) שאל את תלמידיו: "מהי אותה 'כף' של זכות? מדוע קוראים לה 'כף'?" "שאלה טובה, אף פעם לא חשבתי על זה" השיב אחד התלמידים.

הסביר האדמו"ר בדרך ציורית: "כשיש לאדם סיר גדול של מרק הוא משתמש בכף גדולה. ומה הוא עושה בכף? מחפש בסיר חתיכה של עוף, בוחש בקדרה ומחפש".

המשיך האדמו"ר: "הו' דן את כל האדם לכף זכות - חפש אצלו בכף איזה צד של זכות. אם תחפש -



בוודאי תמצא!" התשובה מצאה חן בעיני התלמידים אך הרב לא הסתפק בזאת

והמשיך: "כשקונים זוג נעליים חדשות והרגל בקושי נכנסת, מכניסים את הרגל לתוך הנעל באמצעות כף נעליים. מה עושה הכף? מקצרת את הרגל? מרחיבה את הנעל? לא זה ולא זה. הכף פשוט דוחפת את הרגל פנימה. כך בדיוק השימוש ב'כף זכות' - אם תדחוף בחוזקה, בסוף זה ייכנס... אם תתאמץ לחפש צד זכות - בסוף תמצאו!" (אדרבה תן בליבנו)

המטרה בכף הזכות היא לחפש צד זכות, לנסות להיכנס לאותו מקום של החבר, לחשוב אילו הייתי במקומו, במצבו ובמעמדו, עם היצר שיש לו, אולי הייתי נוהג בדיוק כמותו...

הבעיה הגדולה היא שאנו ממהרים לשפוט את האדם בצורה שלילית מבלי שנתנו לו אפילו מעט זכות, אנו פועלים מתוך דחף רגעי ומיד "תולים" אותו ברחובה של עיר. למה? כי אנו לא ממש מתאמצים לחפש לו כף זכות, כי זה דורש מאיתנו קצת מאמץ, קצת שבירת המוסכמה הכלל עולמית, קצת אהבת ישראל...

כף זכות היא הדרך שלנו לראות באחר את נקודות האור שבו, את מעשיו הטובים. לפני שאתה מדבר ושופט את חברך, על חיו, על האופי שלו, על מעשיו, תנעל קודם את נעליו, תלך בדרך שהלך, תיפול היכן שנפל, ותקום איך שהוא קם, רק אז תוכל לדבר ולשפוט אותו...

כשאתה מחנך את עצמך לדון כל אדם לזכות, אתה יוצר לך חומת מגן, שהרי גם אותך, מידה כנגד מידה ישפוט הבורא לזכות, יחפש בך תמיד כל צד של זכות...

חיזוק יומי

מבחוץ ציפתה בזפת ובפנים בטיט, כדי שלא יריח הצדיק ריח רע של זפת.

(ג', א' רש"י)

כדי להתרחק מן הגזל, שהצאן לא ירעו בשדות אחרים.

17. מהיכן התגלה מלאך ה' אל משה ומדוע? (ג', ב' רש"י)

המלאך התגלה אליו מתוך הסנה, שהוא שיח קוצני. הוא לא התגלה אליו מתוך אילן אחר כדי להראות לו שה' משתתף עם בני בצרתם.

18. מהו הסימן שנתן ה' למשה כדי שבני יאמינו לו שה' נראה

אליו? (ד', ג' ד')

ה' ביקש ממשה להשליך את מטוה לארץ והמטה הפך לנחש, ואז אמר לו ה' לאחוז בזנבו של



הנחש והוא הפך חזרה למטה.

19. מהו הסימן השני שנתן לו כדי לחזק את הדברים? (ד', ו')

שישים ידו מתחת לבית שחיו, וכשמשה הוציא אותה היא היתה מצורעת כשלג, וכשהחזיר את ידו חזרה לבית שחיו והוציאה, ראה שהיא חזרה כבשרו.

20. משה ואהרון אספו את 70 הזקנים שיבואו איתם לפרעה, ואח"כ נאמר: "ואחר באו משה ואהרון" - היכן היו 70 הזקנים? (ה', א' רש"י)

הם נשמטו אחד אחד מעם משה ואהרון, עד שמשה ואהרון הגיעו לארמון פרעה אף אחד מהם כבר לא היה עימם, מפני שפחדו להגיע אל פרעה.

12. כשבת פרעה ראתה את התיבה בתוך הסוף נאמר "ותשלח את אמתה" מה הפירוש? (ב', ה' רש"י)

1. שלחה את שפחתה להביא את התיבה.

2. שלחה את ידה, שהיד שלה נתארכה ונשתרבה הרבה אמות.

13. מדוע הרג משה את האיש המצרי שהיכה את העברי? (ב', י"ב רש"י)

משה ראה כי אין איש והרגו, הפירוש - שראה שאין איש עתיד לצאת ממנו שיתגייר בעתיד.

14. מי הם שני האנשים העברים שרבו ומה אמר משה לאיש המכה? (ב', י"ג רש"י)

האנשים הם דתן ואבירם שהותירו מן המן שה' ציווה לא להותיר, משה אמר לאיש המכה "למה תכה רעך?"

15. ממי למד משה לשבת על הבאר? (ב', ט"ו רש"י)

משה למד מיעקב שנזדווג לו זיווגו על הבאר כשפגש את רחל כשבאה עם הצאן, וכן אליעזר כשחיפש אישה ליצחק. משה עשה כן ופגש את ציפורה אישתו.

16. מדוע משה הנהיג את צאן יתרו חותנו למדבר ולא למקום פורה?

חלימוד בעלון מוקדש

חיה עירית נעמי בת צנעה לרפואה שלמה ומהירה

לעילוי נשמת ר' יוסף בן דוד הכהן ז"ל

לעילוי נשמת יצחק בן וירג'ניה בן יהושע (פייג) ז"ל